

urejanju besedila, sicer pa je delo lepo berljivo.

Morda je naključje, da je bila monografija izdana v času, ko slavimo 30. obletnico obstoja Republike Slovenije. Ob tej priložnosti smo v slovenskem tisku brali marsikaj o pridobitvah zadnjih tridesetih let, pogostokrat pa so avtorji ugotavljali, da zanemarjamo domovinsko vzgojo mladih generacij. Ob vsem ponosu in pripadnosti slovenski kulturi in tradiciji, ki jo izražajo in občutijo generacije slovenskih izseljencev in njihovih potomcev na oni strani Atlantika, se nam poraja vprašanje, ali moramo Slovenci res v tujino, da se zavemo svoje identitete in jo začnemo skrbno negovati.

Vsekakor je zdaj v tej monografiji na enem mestu zbrano tisto bistveno, kar je bilo o angleško-slovenskem jezikovnem stiku v Severni Ameriki napisanega do sedaj. Dodana pričevanja v Ameriki živečih Slovencev pa nam tu v Sloveniji postavijo ogledalo: ob 30. obletnici samostojne Slovenije se vse premalo zavedamo, kaj imamo in da nam je bila naložena tudi dolžnost to državo, njen jezik in kulturo ceniti in ohraniti za prihodnje rodove.

Preden sem začela pisati to oceno, mi je bilo ponujeno, da jo lahko napišem v angleščini ali slovenščini. Ko sem prebrala pričevanja Američanov in Kanadčanov slovenskega rodu, ni bilo več dvoma: naj ima slovenščina v tem primeru zadnjo besedo!

Eva Sicherl

*Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani
eva.sicherl@ff.uni-lj.si*

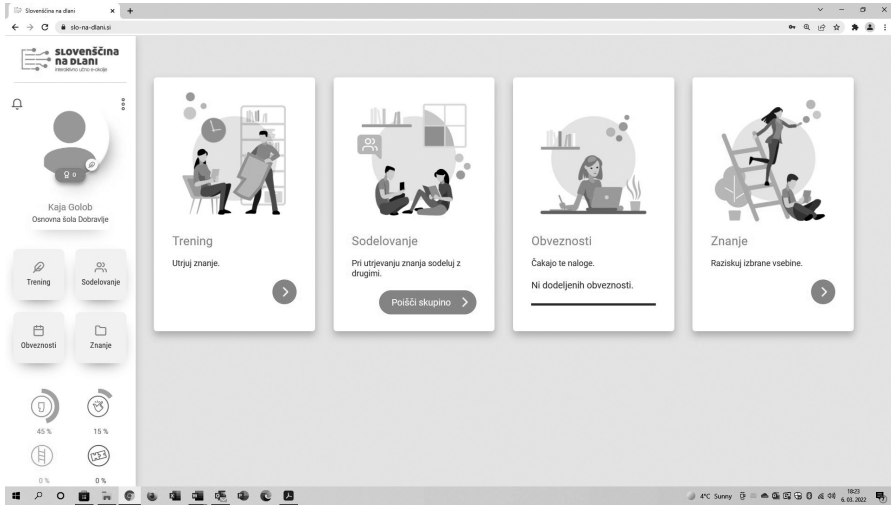
INOVATIVNO UČNO E-OKOLJE SLOVENŠČINA NA DLANI

V zadnjih letih se skladno z digitalno preobrazbo družbe in šolstva močno spodbuja razvoj digitalnih učnih virov. Eden takšnih je tudi inovativno prosto dostopno učno e-okolje *Slovenščina na dlani*, nastalo v okviru istoimenskega projekta na Univerzi v Mariboru. Namenjeno je obogatitvi jezikovnega pouka slovenščine od 6. razreda do konca srednješolskega izobraževanja. Vsebuje številne vaje in naloge za področje pravopisa (*Vejico stresem iz rokava*), slovnice (*Slovnica v malem prstu*), frazemov in pregovorov (*Modrosti poznam do obisti*) ter besedil (*Berem med vrsticami*), pri čemer so poudarjene tiste vsebine, za katere se je izkazalo, da mladim povzročajo največ težav.

Učno e-okolje je bilo zasnovano in razvito v sodelovanju Filozofske fakultete (UM FF), Fakultete za elektrotehniko, računalništvo in informatiko (UM FER) ter Pedagoške fakultete (UM PEF). Pri njegovi pripravi so se povezale raziskovalke in raziskovalci s področja didaktike, slovenistike, jezikovnih tehnologij in programiranja. V vseh fazah projekta je bilo tesno sodelovanje vzpostavljeno tudi s petnajstimi vzgojno-izobraževalnimi zavodi z vse Slovenije (osnovne šole, gimnazije, šolski centri).¹ Pripravo e-okolja sta sofinancirali Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada.

Slovenščina na dlani je novost med učnimi e-gradivi. Temelji na sodobnih jezikovnih tehnologijah in upošteva prednosti digitalnega medija. V okviru

¹ O izvajanju projektne aktivnosti več v Ulčnik 2019 ter v monografijah *Slovenščina na dlani 1–4*. Prim. tudi projektno spletno stran <http://projekt.slo-na-dlani.si/sl/>.

Slika 1: Učno e-okolje *Slovenščina na dlani* (profil testne uporabnice)

projekta so bila razvita orodja za avtomatsko zajemanje primerov iz zalednih korpusov in avtomatsko vrednotenje odgovorov. Visoka avtomatizacija omogoča tvorbo skoraj neomejenega števila vaj, ob tem pa tudi samodejne odgovore o uspešnosti reševanja in vodenje statistike. E-okolje se prilagaja predznanju in potrebam vsake uporabnice oz. uporabnika, tako da ga usmerja med nalogami in z ozirom na rezultate tudi med različnimi zahtevnostnimi nivoji. Je prvo učno e-okolje za slovenščino, ki omogoča ustvarjanje povezane učne skupnosti, v kateri lahko učiteljice in učitelji dodeljujejo naloge učenkam in učencem, spremljajo njihovo delo in napredek ter z njimi komunicirajo, učenke in učenci pa lahko vaje in naloge rešujejo v okviru dodeljenih obveznosti, ob tem pa jih lahko tudi samostojno izbirajo s seznama oz. se prepustijo učnemu e-okolju, ki jih vodi skozi vaje različnih zahtevnosti in različnih vsebinskih področij. Učeči se imajo na voljo razlage, ki se lahko priključijo kot pomoč pri izvajanju aktivnosti, do njih pa se lahko dostopa tudi neodvisno od reševanja vaj

(v zavihku Znanje; prim. sliko 1). S tem lahko e-okolje uporabljajo tudi neodvisno od učiteljeve pomoči in usmeritev. Vaje temeljijo na avtentičnih primerih rabe, kar je prav tako novost. Za e-okolje je značilno premišljeno vključevanje elementov igrifikacije, pri čemer je poudarek na sistemu točkovanja in nagrajevanja za dosežke (prejem virtualnih nagrad v obliki medalj, značk ipd.).

Pri pripravi učnega e-okolja so bili izsledki didaktičnih, slovenističnih in jezikovnotehnoloških raziskav povezani z razvojem digitalnih učnih virov. *Slovenščina na dlani* omogoča uvajanje prožnih in inovativnih oblik učenja ter formativno spremljanje učenk in učencev. Vključuje jezikoslovne strokovne novosti in zapolnjuje bele lise na področju prenosa novejšje jezikoslovne terminologije v šolski prostor. Izhaja iz smernic priprave digitalnih gradiv, jih smiselno povezuje in nadgrajuje. Posebno pozornost namenja grafiki in njenim elementom, ki so prilagojeni ciljni publiki in omogočajo intuitivno rabo.

Učno e-okolje *Slovenščina na dlani* ima številne prednosti tako za učenke in

učence ter nešolske uporabnice in uporabnike kot tudi za učiteljice in učitelje. Ponuja obsežen nabor raznovrstnih vaj in nalog za utrjevanje jezikovnega znanja ter strokovne razlage jezikoslovnih pojmov oz. knjižnonormativnih pravil. Omogoča obogatitev in posodobitev jezikovnega pouka slovenščine. Pri učenci se prispeva k povečanju motivacije za učenje slovenščine in k razvoju jezikovnih ter digitalnih kompetenc, pri učiteljicah in učiteljih pa k razbremenitvi pri pripravi in pregledovanju vaj ter spremljanju dela in napredka učenk ter učencev. Postopki avtomatizacije omogočajo, da ima vsak uporabnik oz. uporabnica z e-okoljem svojevrstno izkušnjo, ki ni nikoli enaka izkušnji drugega uporabnika ali uporabnice. Za e-okolje je značilen prost dostop do informacij, ki povečuje možnost spontanega in neformalnega pridobivanja znanj po principu kdor koli, kjer koli in kadar koli.

Slovenščina na dlani predstavlja pomemben korak k digitalizaciji učnih gradiv za slovenščino. Od septembra 2021 je dosegljiva na povezavi <https://slo-na-dlani.si/prijava>. Gre za prvo verzijo, ki jo je na podlagi evalvacije uporabniških izkušenj² v prihodnje možno tudi nadgraditi (v smislu posodobitve izhodiščnih korpusov, širjenja vsebinskih sklopov, dodajanja novih vaj in nalog ipd.) ter povezati z drugimi predmetnimi področji, na primer učenjem

tujih jezikov. Izdelano e-okolje s prosto dostopnostjo vsekakor omogoča, da bo slovenščina odslej vedno *na dlani*. Zato – kot pravi projektni slogan – *preklopimo na slovenščino*.

REFERENCE

Slovenščina na dlani 1. Ur. Natalija Ulčnik. Maribor: Univerzitetna založba Univerze, 2018. Dostop 6. 3. 2022 na <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/341>.

Slovenščina na dlani 2. Ur. Natalija Ulčnik. Maribor: Univerzitetna založba Univerze, 2019. Dostop 6. 3. 2022 na <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/447>.

Slovenščina na dlani 3. Ur. Natalija Ulčnik. Maribor: Univerzitetna založba Univerze, 2021. Dostop 6. 3. 2022 na <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/545>.

Slovenščina na dlani 4. Ur. Natalija Ulčnik. Maribor: Univerzitetna založba Univerze, 2021. Dostop 6. 3. 2022 na <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/615>.

Natalija ULČNIK, 2019: Projekt Slovenščina na dlani. *Slavia Centralis* 12/2, 138–140.

Natalija Ulčnik

Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru
natalija.ulcnik@um.si

² V letu 2022 poteka spremljanje odzivov uporabnikov in uporabnic ter izvajanje usposabljanja za učiteljice in učitelje v okviru Programov profesionalnega usposabljanja (PPU); februarja in marca 2022 je bilo med osnovno- in srednješolskimi učiteljicami ter učitelji slovenščine za učno e-okolje izkazano precejšnje zanimanje.